

**Установа адукацыі
«Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Францыска Скарыны»**

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Праектар па вучэбнай рабоце
ГДУ імя Ф.Скарыны

_____ I.B. Семчанка
_____ 2017

Рэгістрацыйны № УД-_____ /вуч.

**ГІСТАРЫЯГРАФІЯ, КРЫНЦЫ І МЕТАДЫ ДАСЛЕДАВАННЯ.
МІЖДЫСЦЫПЛІНАРНЫ ПАДЫХОД У ВЫВУЧЭННІ
ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСІ**

Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці:
1-21 80 16 Айчынная гісторыя

2017 г.

Вучэбная праграма ўкладзена на падставе Адукацыйнага стандарта ОСВО 1-21 80 16-2012 «Вышэйшая адукацыя. Другая ступень (магістратура). Спецыяльнасць 1-21 80 16 Айчынная гісторыя» ; вучэбных планаў №№ D 21-02-17/ 2МЗФ ад 08.06.2017, № D 21-02-17/2M ад 08.06.2017, D 21-02-16 МЗФ ад 17.06.2016, D 21-02-16M от 17.06.2016.

УКЛАДАЛЬНИК:

В.А.МІХЕДЗЬКА, дацэнт кафедры гісторыі Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт.

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

С.А.ЕЛІЗАРАЎ, прафесар кафедры сацыяльна-гуманітарных і прававых дысцыплын ГДТУ імя П.В.Сухога, доктар гістарычных навук, прафесар; А.І.ЗЕЛЯНКОВА, дацэнт кафедры гісторыі славян і спецыяльных гістарычных дысцыплін ГДУ імя Ф. Скарыны, кандыдат гістарычных навук, дацэнт

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Кафедрай гісторыі Беларусі ГДУ імя Ф.Скараны
(пратакол №10 ад 10.04.2017)

Навукова-метадычным саветам ГДУ імя Ф.Скарыны
(пратакол № 8 ад 07.06.2017)

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Актуальнасць дысцыпліны дзяржаўнага кампанента «Гісторыяграфія, крыніцы і метады даследавання. Міждысцыплінарны падыход у вывучэнні гісторыі Беларусі» вызначана прынцыповым, базавым месцам гісторыяграфіі, крыніцаўнайчых і метадалагічных ведаў як у сістэме падрыхтоўкі гісторыка, гэтак і падчас яго непасрэднай навукова-даследчыцкай працы. Дысцыпліна надзённа неабходна для падрыхтоўкі магістарскай дысертациі, паколькі без засваення яе ў поўным аб'ёме немагчымы выкананы на належным кваліфікацыйным узроўні аналіз гісторыяграфічнай і крыніцавай базы дысертациі, а так сама выкарыстаных у дысертациі метадаў даследавання, што з'яўляецца абавязковым кампанентам для любога дысертацийнага даследавання па гісторычных навуках. Засваенне міждысцыплінарнага падыходу ў вывучэнні праблематыкі айчыннай гісторыі забяспечвае аб'ектыўнасць і навуковую дакладнасць атрыманых у ходзе даследавання вынікаў.

Дысцыпліна «Гісторыяграфія, крыніцы і метады даследавання. Міждысцыплінарны падыход у вывучэнні гісторыі Беларусі» прадугледжана вучэбным планам спецыяльнасці 1-21 80 16 «Айчынная гісторыя» вышэйшай адукцыі другой ступені (магістратура) у складзе дзяржаўнага кампанента цыкла дысцыплін спецыяльной падрыхтоўкі.

Мэтай засваення дысцыпліны «Гісторыяграфія, крыніцы і метады даследавання. Міждысцыплінарны падыход у вывучэнні гісторыі Беларусі» з'яўляецца фармаванне ў магістратаў ведаў з галіны гісторыяграфіі, крыніц і метадаў гісторычнага даследавання як базавых і неабходных умовах і кампанентах гісторычнага даследавання, пра магчымасці міждысцыплінарнага падыходу ў вывучэнні айчыннай гісторыі.

Задачамі дысцыпліны з'яўляюцца засваенне магістрантамі:

тэарэтыка-метадалагічных прынцыпаў асноўных накірункаў у сучасным вывучэнні крыніц;

асноўных метадаў дысцыплін, якія выкарыстоўваюцца ў междисциплінарных даследаваннях (антрапалогіі, сацыялогіі, дэмографіі, культуралогіі, паліталогіі, права)

спецыфікі выкарыстання міждысциплінарных падыходаў у вывучэнні айчыннай гісторыі

У адпаведнасці з Адукцыйным стандартам вышэйшай адукцыі другой ступені (магістратура) па спецыяльнасці 1-21 80 16 «айчынная гісторыя» магістрант павінен авалодаць наступнымі кампетэнцыямі:

акадэмічнымі:

АК-1. Валодаць навыкамі самастойнага разшэння навукова-даследчых тэарэтычных і практычных задач.

АК-2. Валодаць сучаснымі метадамі навуковага даследавання (агульнанавуковымі і адмыслова-гістарычнымі метадамі).

АК-4. Валодаць рознымі навукова-тэарэтычнымі падыходамі пры рашэнні паставуленых задач, у тым ліку і міждысцыплінарным падыходам.

сацыяльна-асобаснымі:

СЛК-6. Умець фармаваць і аргументаваць уласныя меркаванні і прафесійную пазіцыю.

СЛК-8. Паважліва і ашчадна ставіцца да гістарычнай спадчыны і культурных традыций.

СЛК-10. Быць здольным ужываць атрыманыя веды ў прафесійных і грамадскіх мэтах.

Прафесійнымі:

ПК-7. Аналізаваць гістарычныя і сучасныя праблемы эканамічнага, сацыяльнага, палітычнага, культурнага, рэлігійнага жыцця грамадства, тэндэнцыі яго ўстойлівага развіцця.

У выніку вывучэння дысцыпліны **магістрант павінен ведаць:**

асноўныя тэндэнцыі развіцця гістарычных ведаў, праблемы і перспектывы традыцыйных і новых накірункаў навукова-гістарычных даследаванняў у айчыннай гісторыі;

метады класіфікацыі і працы з крыніцамі;

асаблівасці найбольш значных комплексаў крыніц вывучэння айчыннай гісторыі;

метады гуманітарных і натуральных навуковых дысцыплін у дачыненні да праблематыкі айчыннай гісторыі.

Дысцыпліна «Гістарыяграфія, крыніцы і метады даследавання. Міждысцыплінарны падыход у вывучэнні гісторыі Беларусі» абапіраецца на веды, атрыманыя студэнтамі пры вывучэнні такіх дасцыплін, як «Гісторыя Беларусі», «Гістарыяграфія гісторыі Беларусі», «Крыніцазнаўства гісторыі Беларусі».

Дысцыпліна «Гістарыяграфія, крыніцы і метады даследавання. Міждысцыплінарны падыход у вывучэнні гісторыі Беларусі» вывучаецца магістрантамі спецыяльнасці «Айчынная гісторыя». Дзённая форма навучання (2 гады) – в аб’ёме у аб’ёме 164 гадзін, з іх: лекцыі – 32 гадзіны, семінары – 20 гадзін, форма контролю – экзамен (2 семестр); завочная форма навучання – у аб’ёме 164 гадзін, з іх: лекцыі – 10 гадзін, семінары – 4 гадзіны, самастойная работа – 150 гадзін, форма контролю – экзамен (2 семестр).

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛА

Тэма 1. Гісторыяграфія і яе месца ў сістэме гісторычных ведаў.

Асноўныя паняцці: гісторычная канцепцыя, гісторыяграфічны факт, гісторыяграфічная крыніца. Асноўныя канцепцыі гісторычнага працэсу. Прынцыпы і катэгорыі перыядызацыі гісторычнага познання. Асноўныя перыяды і этапы развіцця гісторычных ведаў і гісторычнай навукі. Асноўныя працы па гісторыі гісторычнай навукі ў Беларусі. Гісторычнае асяроддзе: умовы развіцця гісторычнай навукі. Уплыў зовнешніх фактараў на развіццё гісторычных ведаў. Узаемаўплыў масавай гісторычнай свядомасці і гісторычнай навукі. Гісторыяграфія і гісторычнае памяць народаў.

Праблема аўтарства ў гісторыяграфіі. Агульныя падыходы да адзнакі навуковай вартасці аўтара. Тыпология гісторыкаў. Умовы паспяховай навуковай дзеяйнасці. Сацыяльна-ролевыя функцыі гісторыка.

Тэма 2. Проблематыка і крыніцавая аснова гісторычных даследаванняў. Навуковыя школы і накірункі ў гісторычнай навуцы.

Проблематыка гісторычных даследаванняў як дынамічны фактар развіцця гісторычнай навукі. Галіновая структура гісторычных даследаванняў. Гісторыяграфічныя падыходы да проблем крініц. Навуковая значнасць крініцазнаўчага аналізу ў гісторыяграфічных даследаваннях. Умовы, неабходныя для стварэння навуковай школы. Крытэрыі паняццяў «навуковая школа» і «навуковы кірунак». Значэнне школ у гісторыяграфічным працэсе.

Тэма 3. Асаблівасці працэсу познання ў гісторыяграфіі

Эўрыстычная функцыя гісторычнай навукі. Аб'ект і прадмет познання ў гісторыяграфіі. Познавальны працэс у гісторыяграфіі. Парадыгмы гісторычнага познання: тлумачэнне і разуменне. Прынцыпы і метады гісторыяграфічнага аналізу.

Тэма 4. Метады навуковага познання: сутнасць, змест, асноўныя функцыі. Асэнсаванне проблемы метаду ў гісторычнай навуцы. Класіфікацыя метадаў, якія ўжываюцца ў гісторыяграфічных даследаваннях.

Агульнанавуковыя метады і прыёмы даследавання. Спецыяльна-гісторычныя метады і іх выкарыстанне ў гісторыяграфіі.

Тэма 5. Сучасныя тэндэнцыі развіцця гісторыяграфіі

Сучасная гісторычная навука ў Беларусі і краінах постсавецкай прасторы: гісторычныя часопісы, падручнікі. Асноўныя дыскусіі апошніх гадоў у беларускай і постсавецкай гісторычнай навуцы. Уплыў сучаснай заходній гісторыяграфіі на характар развіцця айчыннай гісторычнай навукі, краін постсавецкай прасторы.

Тэма 6. Крыніцазнанія як спецыяльны метад пазнання гісторычнай рэчаіснасці.

Фіксаваныя крыніцы інфармацыі пра рэчаіснасць. Крыніца: феномен культуры і рэальны аб'ект пазнання. Крыніца: культурна-антрапалагічны арыенцір гуманітарных ведаў.

Вывучэнне крыніц у айчынным і замежным крыніцазнаніі.

Тэма 7. Асноўныя этапы і накірункі станаўлення крыніцазнанія як навуковай дысцыпліны (X – XVIII ст.).

Фармаванне крыніцазнанія навыкаў у Тэкст як культурны помнік. Вывучэнне і публікацыя гісторычных крыніц у ВКЛ і Рэчы Паспалітай ў XVIII у. у палітычных, практычных, навуковых і культурных мэтах. Першая палова XIX ст.: крыніцазнанія як проблема нацыянальных гісторый; крыніца як самадастатковая даследчыцкая проблема. Дзейнасць дзяржаўных і грамадскіх арганізацый па зборанні і публікацыі гісторычных крыніц.

Тэма 8. Крыніцазнанія ўдругой палове XIX ст. – XX ст.: крыніцы як сродак пазнання для гісторыка.

Пазітыўісцкія метады гісторычнага даследавання. Ш.-В.Ланглуа, Ш.Сеньобос, І.Г.Дройзен, Э.Бернгейм. Пераадоленне пазітыўісцкай метадалогіі. Неакантыянства. В.Віндэльбанд, Г.Рыкерт. Метадалагічнае адасабленне навук пра культуру. В.Дыльтэй.

Гісторычны факт і гісторычная крыніца ў канцэпцыі школы «Аналаў». Л.Феўр, М.Блок. Гісторычнае мінулае ў свядомасці гісторыка. Р.Дж.Колінгвуд. Гуманітарныя веды як строга навуковыя. Фенаменалагічнае парадыгма. Э.Гусэрль.

Тэма 9. Крыніцазнанія ў савецкай і беларускай рэчаіснасці.

Тэарэтычныя проблемы крыніцазнанія ў савецкай гісторычнай навуцы 1960-1980-х гг. Б.Г.Літвак, В.М.Медушэўская, А.П.Праштэйн, Л.Н.Пушкароў, В.І.Стрэльскій, С.О.Шміт і інш. «Міждысцыплінарны падыход» 1980-1990-х гг.: крыніца - тэкст - твор - аўтар. Р.Барт, Ж.Дэрыда. «Інтэлектуальная гісторыя» і гісторычная крыніца. Лінгвістычны паварот і ўяўленне пра тэкст. Постмадэрнісцкая культурная сітуацыя і яе праявы ў крыніцазнаніі на сучасным этапе.

Тэма 10. Метад крыніцазнанія і міждысцыплінарныя аспекты.

Крыніцазнанічны аналіз і крыніцазнанічны сінтэз як сістэмы і этапы даследчыцкіх працэдур. Структура крыніцазнанія даследаванні. Вывучэнне паходжання крыніцы. Гісторычныя ўмовы ўзнікнення. Проблема аўтарства крыніцы. Акалічнасці стварэння крыніцы. Аўтарскі тэкст, твор і яго функцыянованне ў сацыякультурнай супольнасці. Функцыянованне твора ў культуры. Герменеўтычнае прачытанне і інтэрпрэтацыя крыніцы. Аналіз яго зместу. Крыніцазнанічны сінтэз. Крыніцы ў гісторыка-культурных даследаваннях.

Тэма 11. Дапаможныя гістарычныя дысцыпліны ў вывучэнні гісторыі культуры.

Гістарычная храналогія і метралогія, гістарычна геаграфія, палео- і неографія, геральдыка, сфрагістыка, гістарычна генеалогія і біографіка і інш.

Метад крыніцаўства ў міждысцыплінарных даследаваннях па гісторыі.

Тэма 12. Тыпы і віды гістарычных крыніц

Праблема класіфікацыі крыніц. Рэчавыя, вусныя, пісьмовыя, аўдыёвізуальныя крыніцы. Прыродна-геаграфічныя крыніцы. Этнаграфічныя крыніцы. Лінгвістычныя крыніцы. Мастацка-выяўленчыя крыніцы. Віды і разнавіднасці гістарычных крыніц. Эвалюцыя крыніц, яе перыядызацыя.

Тэма 13. Крытыка і інтэрпрэтацыя крыніц як даследчыцкая проблема

Праблема сапраўднасці крыніцы. Фальсіфікацыі крыніц. Памылкі памяці і памылкі ўспрымання. Інфармацыйныя магчымасці крыніцы. Знешняя крытыка крыніцы. Эўрыстыка і герменеўтыка. Унутраная крытыка крыніцы.

Аб'яднанне вынікаў знешняй і ўнутранай крытыкі крыніцы.

Вывучэнне крыніцы праз разгляд яе як складовай часткі сацыяльнай структуры.

Тэма 14. Агульнанавуковыя методы гістарычнага даследавання

«Традыцыйныя» методы гістарычнага даследавання: апісальна-апавядальны, біяграфічны, параўнальна-гістарычны, рэтраспектыўны і інш. Гісторыя ўзнікнення і развіцця, спецыфіка, узоры і магчымасці выкарыстання ў даследчыцкай практыцы. Запатрабаванасць метадаў у сучаснай даследчыцкай практыцы.

Тэма 15. Междысцыплінарныя методы гістарычнага даследавання і іх спецыфіка.

Рэч у культуры: методы даследавання. Асноўныя методы даследавання рэчавых крыніц. Іх разнавіднасці. Класіфікацыя. Асаблівасці чытання і інтэрпрэтацыі.

Тэма 16. Гісторыя і сацыялогія – на скрыжаванні методалагічнага інструментарыя

Методы вуснай гісторыі.. Апытаць. Анкетаванне. Аналіз атрыманых тэкстаў. Праблемы верыфікацыі. Візуальная оптыка і яе спецыфіка як даследчыцкага методу. Метад візуалізацыі і магчымасці яго выкарыстання.

Герменеўтычнае прачытанне, транскрыбаванне і інтэрпрэтацыя тэкстаў рознага паходжання, зместа і выгляду.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА (дзённая форма навучання (2 гады)

Нумар раздзела, тэмы, заняткаў	Назва раздзела, тэмы, заняткаў; пералік вывучаемых пытанняў	Колькасць аудыторных гадзін				КСР	Формы кантролю ведаў
		лекцый	практичныя (семінарскія) заняткі	лабараторныя заняткі	Інш.		
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Гісторыяграфія і яе месца ў сістэме гісторычных ведаў. 1 Асноўныя паняцці: гісторычная канцепцыя, гісторыяграфічны факт, гісторыяграфічная крыніца. 2 Асноўныя канцэпцыі гісторычнага працэсу. 3 Прынцыпы і катэгорыі перыядызацыі гісторычнага пазнання. 4 Асноўныя працы па гісторыі гісторычнай навукі ў Беларусі. Гісторычнае асяроддзе: умовы развіцця гісторычнай навукі.	2	-	-			
2	Праблематыка і крыніцевая аснова гісторычных даследаванняў. Навуковыя школы і накірункі ў гісторычнай навуцы. 1 Галіновая структура гісторычных даследаванняў. 2 Гісторыяграфічныя падыходы да праблемы крыніц. 3 Навуковая значнасць крыніц занаўчага аналізу ў гісторыяграфічных даследаваннях. 4 «Навуковая школа» і «навуковы кірунак». Значэнне школ у гісторыяграфічным працэсе.	2	2				рэферат

3	Асаблівасці працэсу пазнання ў гістарыяграфіі 1 Эўрыстычная функцыя гістарычнай навукі. 2 Пазнавальны працэс у гістарыяграфіі. 3 Парадыгмы гістарычнага пазнання: тлумачэнне і разуменне 4 .Прынцыпы і метады гістарыяграфічнага аналізу.	2	2				
	Метады навуковага пазнання: сутнасць, змест, асноўныя функцыі.. 1 Класіфікацыя метадаў, якія ўжываюцца ў гістарыяграфічных даследаваннях. 2 Агульнанавуковыя метады і прыёмы даследавання. 3 Спецыяльна-гістарычныя метады і іх выкарыстанне ў гістарыяграфіі.	2					
4	Сучасныя тэндэнцыі развіцця гістарыяграфіі 1 Сучасная гістарычная навука ў Беларусі і краінах постсавецкай прасторы: гістарычныя часопісы, падручнікі. 2 Асноўныя дыскусіі апошніх гадоў у беларускай і постсавецкай гістарычнай навуцы. 3 Уплыў сучаснай заходній гістарыяграфіі на характар развіцця айчыннай гістарычнай навукі, краін постсавецкай прасторы.	2	2	-			
5	Крыніцазнаўства як спецыяльны метад пазнання гістарычнай рэчаіснасці. 1 Метад крыніцазнаўства і міждысцыплінарныя аспекты. 2 Фіксаваныя крыніцы інфармацыі пра рэчаіснасць. 3 Крыніца: феномен культуры і рэальны аб'ект пазнання. 4 Крыніца: культурна-антрапалагічны арыенцір гуманітарных ведаў.	2	2				
6	Асноўныя этапы і накірункі стаўлення крыніцазнаўства як навуковай дысцыпліны (X – XVIII ст.). 1 Фармаванне крыніцазнаўчых навыкаў у X – XVIII ст. 2 Вывучэнне і публікацыя гістарычных крыніц у ВКЛ і Рэчы Паспалітай ў XVIII у.	2	2				

	3 Першая палова XIX ст.: крыніцазнаўства як проблема нацыянальных гісторый;					
	<p>Крыніцазнаўства ў другой палове XIX ст. – XX ст.: крыніцы як сродак пазнання для гісторыка.</p> <p>1 Пазітыўісцкія метады гістарычнага даследавання.</p> <p>2 Гістарычны факт і гістарычная крыніца ў канцепцыі школы «Аналай».</p> <p>3 Гуманітарныя веды як строга навуковыя. Фенаменалагічная парадыгма.</p>	2				
7	<p>Крыніцазнаўства ў савецкай і беларускай рэчаіснасці.</p> <p>Крыніцазнаўства ў савецкай і беларускай рэчаіснасці.</p> <p>1 «Інтэлектуальная гісторыя» і гістарычная крыніца.</p> <p>2 Лінгвістычны паварот і ўяўленне пра тэкст.</p> <p>3 Постмадэрнісцкая культурная сітуацыя і яе праявы ў крыніцазнаўстве на сучасным этапе</p>	2	2			
8	<p>Метад крыніцазнаўства і міждысцыплінарныя аспекты</p> <p>Вывучэнне паходжання крыніцы.</p> <p>1 Аўтарскі тэкст, твор і яго функцыянуванне ў сацыякультурнай супольнасці.</p> <p>2 Герменеўтычнае прачытанне і інтэрпрэтация крыніцы.</p> <p>3 Крыніцазнаўчы сінтэз.</p>	2	2			
	<p>Дапаможныя гістарычныя дысцыпліны ў вывучэнні гісторыі культуры.</p> <p>1 Крыніцы ў гісторыка-культурных даследаваннях.</p> <p>2 Роля дапаможных гістарычных дысцыплін у вывучэнні гісторыі культуры.</p> <p>3 Метад крыніцазнаўства ў міждысцыплінарных даследаваннях па гісторый.</p>	2				

9	Тыпы і віды гістарычных крыніц 1 Праблема класіфікацыі крыніц. 2 Віды і разнавіднасці гістарычных крыніц. Эвалюцыя крыніц, яе перыядызацыя. 3 Рэчавыя, вусныя, пісьмовыя, аўдыёвізуальныя крыніцы. 4 Прыватна-геаграфічныя крыніцы.	2	2	-			
10	Крытыка і інтэрпрэтацыя крыніц як даследчыцкая проблема 1 Праблема сапраўднасці крыніцы. 2 Фальсіфікацыі крыніц. 3 Інфармацыйныя магчымасці крыніцы. 4 Вывучэнне крыніцы праз разгляд яе як складовай часткі сацыяльной структуры.	2	2	-			
11	Агульнанавуковыя метады гістарычнага даследавання 1 «Традыцыйныя» метады гістарычнага даследавання: апісальна-апавядальны, 2 «Традыцыйныя» метады гістарычнага даследавання: апісальна-апавядальны, 3 «Традыцыйныя» метады гістарычнага даследавання: параўнальна-гістарычны, рэтраспектыўны і інш.	2	-				
12	Междысцыплінарныя метады гістарычнага даследавання і іх спецыфіка. 1 Реч у культуры: метады даследавання. 2 Асноўныя метады даследавання рэчавых крыніц. Іх разнавіднасці. 3 Класіфікацыя. Асаблівасці чытання і інтэрпрэтацыі.	2	2				

	<p>Гісторыя і сацыялогія – на скрыжаванні метадалагічнага інструментарыя</p> <p>1 Метады вуснай гісторыі. 2 Метад візуалізацыі і магчымасці яго выкарыстання. 3 Герменеўтычнае прачытанне, транскрыбаванне і інтэрпрэтацыя тэкстаў рознага паходжання, зместа і выгляду.</p>	2				
	Усяго:	32	20			

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА (заранняя форма, 2 гады)

Нумар раздзела, тэмы, заняткаў	Назва раздзела, тэмы, заняткаў; пералік вывучаемых пытанняў	Колькасць аудыторных гадзін				КСР	Формы контролю ведаў
		лекцыі	практичныя (семінарскі) заняткі	лабараторныя заняткі	Інш.		
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Гісторыяграфія і яе месца ў сістэме гісторычных ведаў. 1 Асноўныя паняцці: гісторычная канцепцыя, гісторыяграфічны факт, гісторыяграфічная крыніца. 2 Асноўныя канцепцыі гісторычнага працэсу. 3 Прынцыпы і катэгорыі перыядызацыі гісторычнага познання. Асноўныя працы па гісторыі гісторычнай навукі ў Беларусі. Гісторычнае асяроддзе: умовы развіцця гісторычнай навукі.	2	-	-			
2	Праблематыка і крыніцевая аснова гісторычных даследаванняў. Навуковыя школы і накірункі ў гісторычнай навуцы. 1 Галіновая структура гісторычных даследаванняў. 2 Гісторыяграфічныя падыходы да праблемы крыніц. 3 Навуковая значнасць крыніцазнаўчага аналізу ў гісторыяграфічных даследаваннях. 4 «Навуковая школа» і «навуковы кірунак». Значэнне школ у гісторыяграфічным працэсе.	-	-				рэферат

3	Асаблівасці працэсу пазнання ў гістарыяграфії 1 Эўрыстычная функцыя гістарычнай навукі.. 2 Пазнавальны працэс у гістарыяграфії. 3 Парадыгмы гістарычнага пазнання: тлумачэнне і разуменне. 4 Прынцыпы і метады гістарыяграфічнага аналізу.	-	-				
	Метады навуковага пазнання: сутнасць, змест, асноўныя функцыі.. 1 Класіфікацыя метадаў, якія ўжываюцца ў гістарыяграфічных даследаваннях. 2 Агульнанавуковыя метады і прыёмы даследавання. 3 Спецыяльна-гістарычныя метады і іх выкарыстанне ў гістарыяграфії.	-	-				
4	Сучасныя тэндэнцыі развіцця гістарыяграфії 1 Сучасная гістарычная навука ў Беларусі і краінах постсавецкай прасторы: гістарычныя часопісы, падручнікі. 2 Асноўныя дыскусіі апошніх гадоў у беларускай і постсавецкай гістарычнай навуцы. 3 Уплыў сучаснай заходній гістарыяграфіі на характар развіцця айчыннай гістарычнай навукі, краін постсавецкай прасторы.	2	2	-			
5	Крыніцазнаўства як спецыяльны метад пазнання гістарычнай рэчаіснасці. 1 Метад крыніцазнаўства і міждысцыплінарныя аспекты. 2 Фіксаваныя крыніцы інфармацыі пра рэчаіснасць. 3 Крыніца: феномен культуры і рэальны аб'ект пазнання. 4 Крыніца: культурна-антрапалагічны арыенцір гуманітарных ведаў.		-				
6	Асноўныя этапы і накірункі стаўлення крыніцазнаўства як навуковай дысцыпліны (X – XVIII ст.). 1 Фармаванне крыніцазнаўчых навыкаў у X – XVIII ст. 2 Вывучэнне і публікацыя гістарычных крыніц у ВКЛ і Рэчы Паспалітай ў XVIII у.	-	-				

	3 Першая палова XIX ст.: крыніцазнаўства як проблема нацыянальных гісторый;					
	<p>Крыніцазнаўства ў другой палове XIX ст. – XX ст.: крыніцы як сродак пазнання для гісторыка.</p> <p>1 Пазітыўісцкія метады гістарычнага даследавання.</p> <p>2 Гістарычны факт і гістарычная крыніца ў канцепцыі школы «Аналай».</p> <p>3 Гуманітарныя веды як строга навуковыя. Фенаменалагічная парадыгма.</p>	-	-			
7	<p>1 Крыніцазнаўства ў савецкай і беларускай рэчаіснасці. Крыніцазнаўства ў савецкай і беларускай рэчаіснасці.</p> <p>2 «Інтэлектуальная гісторыя» і гістарычная крыніца.</p> <p>3 Лінгвістычны паварот і ўяўленне пра тэкст.</p> <p>4 Постмадэрнісцкая культурная сітуацыя і яе праявы ў крыніцазнаўстве на сучасным этапе</p>	2	-			
8	<p>Метад крыніцазнаўства і міждысцыплінарныя аспекты</p> <p>1 Вывучэнне паходжання крыніцы.</p> <p>2 Аўтарскі тэкст, твор і яго функцыянуванне ў сацыякультурнай супольнасці.</p> <p>3 Герменеўтычнае прачытанне і інтэрпрэтация крыніцы.</p> <p>4 Крыніцазнаўчы сінтэз.</p>	-	-			
	<p>Дапаможныя гістарычныя дысцыпліны ў вывучэнні гісторыі культуры.</p> <p>1 Крыніцы ў гісторыка-культурных даследаваннях.</p> <p>2 Роля дапаможных гістарычных дысцыплін у вывучэнні гісторыі культуры.</p> <p>3 Метад крыніцазнаўства ў міждысцыплінарных даследаваннях па гісторый.</p>	-	-			

9	Тыпы і віды гістарычных крыніц 1 Праблема класіфікацыі крыніц. 2 Віды і разнавіднасці гістарычных крыніц. Эвалюцыя крыніц, яе перыядызацыя. 3 Рэчавыя, вусныя, пісьмовыя, аўдыёвізуальныя крыніцы. 4 Прыватна-геаграфічныя крыніцы.	-	-	-			
10	Крытыка і інтэрпрэтацыя крыніц як даследчыцкая проблема 1 Праблема сапраўднасці крыніцы. 2 Фальсіфікацыі крыніц. 3 Інфармацыйныя магчымасці крыніцы. 4 Вывучэнне крыніцы праз разгляд яе як складовай часткі сацыяльной структуры.	-	-	-			
11	Агульнанавуковыя метады гістарычнага даследавання 1 «Традыцыйныя» метады гістарычнага даследавання: апісальна-апавядальны, 2 «Традыцыйныя» метады гістарычнага даследавання: апісальна-апавядальны, 3 «Традыцыйныя» метады гістарычнага даследавання: параўнальна-гістарычны, рэтраспектыўны і інш.	2	-				
12	Междысцыплінарныя метады гістарычнага даследавання і іх спецыфіка. 1 Реч у культуры: метады даследавання. 2 Асноўныя метады даследавання рэчавых крыніц. Іх разнавіднасці. 3 Класіфікацыя. Асаблівасці чытання і інтэрпрэтацыі.	2	-				

	<p>Гісторыя і сацыялогія – на скрыжаванні метадалагічнага інструментарыя Метады вуснай гісторыі. Метад візуалізацыі і магчымасці яго выкарыстання. Герменеўтычнае прачытанне, транскрыбаванне і інтэрпрэтацыя тэкстаў рознага паходжання, зместа і выгляду.</p>	2	2			
	Усяго:	10	4			

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Прыкладны пералік семінараў

Гісторыяграфія і яе месца ў сістэме гісторычных ведаў.
Асаблівасці працэсу пазнання ў гісторыяграфіі
Сучасныя тэндэнцыі развіцця гісторыяграфіі
Крыніца знаўства як спецыяльны метад пазнання гісторычнай рэчаіснасці.
Метад крыніца знаўства і міждысцыплінарныя аспекты
Тыпы і віды гісторычных крыніц
Крытыка і інтэрпрэтацыя крыніц як даследчыцкая проблема
Агульнанавуковыя методы гісторычнага даследавання
Міждысцыплінарныя методы гісторычнага даследавання і іх спецыфіка.

Рэкамендаваныя формы контролю ведаў

Рэфератыўная работа.

Рэкамендаваныя тэмы рэфератыўных работ

Крызіс лінейных / стадиальных мадэляў гісторыяпісання. Цывілізацыйныя мадэлі гісторычнага працэсу: О. Шпэнглер – А. Тойнбі, Э. Гусэрль – К. Ясперс).

Анtrapалагічны паварот у гісторычнай навуцы.

Школа «Аналаў». Новая гісторычная навука.

Лінгвістычны паварот. Аналітычная гісторыя (А. Данто, Х. Уайт).

Асноўныя рысы гісторычных ведаў перыяду постмодерна.

Крызіс гісторычнага наратыву ў сітуацыі постмодерна. Мікрагісторыя.

Культурны паварот у гісторычнай навуцы.

Прасторавы паварот. Новая лакальная гісторыя як предметнае поле ў сучасных гісторычных ведах.

Інтэлектуальная гісторыя, гісторыя ідэй, гісторыя паняццяў у структуры сучасных гісторычных ведаў.

Рэкамендаваная літаратура

Асноўная

- 1 Бернгейм, Э. Введение в историческую науку / Э. Бернгейм. пер. с нем. В. А. Вейнштока; под ред. В. В. Битнера. – Изд. 2-е, Репр. изд. – М.: URSS, 2011. – 69 с.

- 2 Гістарыяграфія гісторыі Беларусі канца XVIII – пачатку XX ст.: праблемы, здабыткі, перспектывы / Н. В. Анофранка [і інш.] ; навук. рэд. В. В. Яноўская. – Мінск :Беларус. навука, 2006. – 447 с.
- Грицкевич, В.П. Теория и история источниковедения: Пособие для студентов гуманитарных факультетов / В.П. Грицкевич, С.Б. Каун, С.Н. Ходин. – Минск: БГУ, 2000. – 221 с.
- 3 Источниковедение: Теория, история и метод / О. М. Медушевская; Отв. ред. канд. ист. наук, доц. М. Ф. Румянцева. – М.: РГГУ, 1996. – 80 с.
- 4 Источниковедение: Теория. История. Метод. Источники российской истории: / Ин-т "Открытое о-во", РГГУ. – М.: РГГУ, 1998. –702 с.
- 5 Ланглуа Ш.В., Сеньобос Ш. Введение в изучение истории / Ш. -В. Ланглуа, Ш. Сеньобос; пер. с французского А. Серебряковой; Государственная публичная историческая библиотека России. – 2-е изд. / под ред. и со вступительной статьей Ю. И. Семенова. – М. , 2004. – 305 с.
- 6 Лаппо-Данилевский, А.С. Методология истории : [в 2 т.] / А.С. Лаппо-Данилевский. – М. : Российская политическая энциклопедия (РОССПЕН), 2010. Т 1 . – 407 с.
- 7 Лаппо-Данилевский, А.С. Методология истории : [в 2 т.] / А.С. Лаппо-Данилевский. – М. : Российская политическая энциклопедия (РОССПЕН), 2010. Т. 2. – 631 с.
- 8 Пронштейн А.П. Методика исторического источниковедения / А.П. Пронштейн. – Ростов н/Д, 1976. – 480 с.
- 9 Репина Л.П. История исторического знания / Л.П. Репина, В.В. Зверева, М.Ю. Парамонова. – М. : Дрофа, 2004.–356 с.
- 10 Репина, Л.П. “Новая историческая наука” и социальная история / Л.П. Репина,. – М.: ЛКИ, 2009. – 316 с.
- 11 Репина, Л.П. Историческая наука на рубеже ХХ–XXI вв.: социальные теории и историографическая практика / Л.П. Репина. – М. : Кругъ, 2011. – 560 с
- 12 Риккерт, Г. Философия истории / Г. Риккерт // Риккерт Г. Науки о природе и науки о культуре: пер. с нем. – М. : Республика, 1998. – С. 130-204.
- 13 Теория и методология когнитивной истории / О. М. Медушевская. — М.: РГГУ, 2008. – 368 с.
- 14 Февр, Л. Бой за историю / Л. Февр. – М.: Наука, 1991. – 629 с.

Дадатковая

- 1 Homo Historicus 2008. Гадавік антрапалагічнай гісторыі / пад рэд. А. Ф. Смаленчука. – Вільня: ЕГУ, 2008. – 520 с.
- 2 Homo Historicus 2009. Гадавік антрапалагічнай гісторыі / пад рэд. А. Ф. Смаленчука. – Вільня: ЕГУ, 2009. – 400 с.
- 3 Homo Historicus 2012. Гадавік антрапалагічнай гісторыі / пад рэд. А. Ф. Смаленчука. – Вільня: ЕГУ, 2011. – 526 с.

- 4 Homo Historicus 2016. Гадавік антрапалагічнай гісторыі / пад рэд. А. Ф. Смаленчука. – Вільня: ЕГУ, 2015. – 520 с.
- 5 Бродель, Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм, XV-XVIII вв. : в 3-х тт. / Ф. Бродель. –М. : Прогресс, 1986–1992 (2-е изд. – М.: Весь мир, 2006).
- 6 Гістарычна ўрбаністыка: асновы метадалогіі і крыніца знаўчая база : зб. навук. арт. / ГрДУ імя Я.Купалы ; рэдкал. I.В. Соркіна (гал. рэд.) [і інш.]. - Гродна : ГрДУ, 2011. – 419 с.
- 7 Гістарыяграфія і крыніцы па гісторыі гарадоў і працэсаў урбанізацыі ў Беларусі. Зборнік навуковых артыкулаў / ГрДУ імя Я.Купалы; рэдкал.: В.В.Даніловіч, І.П.Крэнь, І.В.Соркіна, Г.А.Хацкевіч, (адк. рэдактары) [і інш.]. – Гродна: ГрДУ, 2009. – 493 с.
- 8 История понятий, история дискурса, история менталитета : сб. ст. / под ред. Х.- Э. Бедекера. – М. : Новое литературное обозрение, 2010. – 328 с. Сакалова, М. Пра метадалогію вывучэння гісторыі грамадскіх рухаў XIX ст. / М.Сакалова // Беларускі гістарычны агляд. – 2002. – Т.9. – Сш.1-2
- 9 Траццяк, С.А. У. М. Ігнатоўскі – метадолаг пісьмовай навукі Беларусі / С.А.Траццяк // Институт белорусской культуры и становление науки в Беларуси: к 90-летию создания Института белорусской культуры: материалы Междунар. науч. конф., Минск, 8–9 дек. 2011 г. / редкол.: А. А. Коваленя [и др.]. – Минск: Белорус. наука, 2012. – 382–386
- 10 Уайт, Х. Метаистория: Историческое воображение в Европе XIX века / Х.Уайт. – Екатеринбург, 2002. – 527 с.
- 11 Тош, Дж. Стремление к истине. Как овладеть мастерством историка / Джон Тош ; пер. с англ. – М. :Издательство «Весь Мир», 2000. – 296 с.
- 12 Коллингвуд, Р. Дж. Идея истории. Автобиография / Р. Дж. Коллингвуд, – М.: Наука, 1980. – 488 с.

ПРАТАКОЛ УЗГАДНЕННЯ ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ ПА ВЫВУЧАЕМАЙ ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ З ІНШЫМІ ДЫСЦЫПЛІНАМІ СПЕЦІЯЛЬНАСЦІ

**ДАПАЎНЕННІ І ЗМЯНЕННІ ДА ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ
ПА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ
на 2017/2018 вучэбны год**

№№ пп	Дапаўненні і змянені	На якой падставе

Вучэбная праграма перагледжана і адобрана на пасяджэнні кафедры

гісторыі Беларусі (пратакол № ад)

Заг. кафедры

гісторыі Беларусі

к.г.н., дац.

_____ А.Р. Яшчанка
(подпіс)

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Дэкан факультэта

д.г.н., дац.

_____ М.М. Мязга